

การพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดย
ชุมชน อย่างยั่งยืน: ชุมชนชีทวน อำเภอเขิองใน จังหวัดอุบลราชธานี *

Development of Homestay Village based on the Concept of Civil State
to Promote Sustainable Community-based Tourism: Chee Thuan
Community, Khuang Nai District, Ubon Ratchathani Province.

กุลวดี ละม้ายเงิน

Kulvadee Lamaijeen

สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Department of Tourism and Hospitality Management, Faculty of Humanities and Social Sciences

Ubon Ratchathani Rajabhat University

E-mail: kulcat5@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน 2) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน อย่างยั่งยืน และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ภาคีที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์ ชุมชนชีทวน อำเภอเขิองใน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ได้ดำเนินการที่มีประชาชนในชุมชน ภาครัฐ, ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ผลการวิจัยพบว่า ภาคีที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำในการจัดการโฮมสเตย์ชุมชนสามารถพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านโฮมสเตย์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ หากได้รับการสนับสนุนจากทางราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยสม่ำเสมอ และแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนชุมชนชีทวน อำเภอเขิองใน จังหวัดอุบลราชธานีมีทั้งหมด 5 ประการคือ 1) การพัฒนาผู้นำ 2) การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม 3) การพัฒนาความรู้ 4) การพัฒนาด้านการตลาด และ 5) การพัฒนาการติดตามประเมินผล

คำสำคัญ: การพัฒนา การมีส่วนร่วม หมู่บ้านโฮมสเตย์ แนวคิดประชารัฐ การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนชุมชนชีทวน

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนสู่สังคมแห่งความสุขชุมชนชีทวน อำเภอเขิองใน จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีงบประมาณ 2560

Abstract

The research was a qualitative work. The objectives were 1) to study the participation of the parties concerned with a development of the home-stay village according to the concept of the civil state to promote the sustainable communal tourism, 2) to evaluate the guidelines to develop the village in the research and 3) to recommend the guidelines to develop the home-stay village to promote the sustainable community tourism. The samples used in the research were 120 individuals involved in the development of the home-stay village. The research instrument was a semi-structured interview. The research found that the relevant individuals and parties had made contributions by providing information concerning tourist sites. They also provide suggestions as to how to make the community be the home-stay village. The concepts for the development of the home-stay village were as follows: development of the leadership, process of participation, development of knowledge, development of marketing, and follow-up and evaluation.

Keywords: Development, Participation, Homestay village, Civil State Concept, Sustainable Community-based Tourism, Chee Thuan Community

บทนำ

การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลเน้นการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจฐานรากโดยให้เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาจากวิถีชีวิตชุมชนและทำการพัฒนาการท่องเที่ยวผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพและการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ทั้งนี้รัฐบาลไทยได้ประกาศนโยบายขับเคลื่อนประเทศด้วยกลไกประชารัฐ ซึ่งเป็นการสานพลังความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม โดยทุกภาคส่วนของประเทศจะร่วมแรงร่วมใจกันสนับสนุนและเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เจริญเติบโตอย่างเข้มแข็ง สมดุล และยั่งยืน (กรมประชาสัมพันธ์, 2559) อีกทั้งยุทธศาสตร์ประชารัฐจะดำเนินการเพื่อสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานรากโดยการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ มีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน สร้างองค์ความรู้ในระดับชุมชนและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่วางอยู่บนรากฐานของชุมชนท้องถิ่นซึ่งถือเป็นฐานของประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนผ่านการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศเป็นอย่างมากและในการดำเนินการการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องเกิดจากกลไกประชารัฐ คือความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม

โฮมสเตย์หรือการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Homestay) เป็นบริการการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ สัมผัสวิถีชีวิต อรรถาธิบาย น้ำใจไมตรี รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีอันเป็น

เอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ระหว่างนักท่องเที่ยวซึ่งเปรียบเสมือนกับแขกที่มาพักกับเจ้าของบ้าน หรือผู้ประกอบการโฮมสเตย์ โดยส่วนใหญ่ผู้ประกอบการโฮมสเตย์มีอาชีพหลักของตนเองอยู่แล้ว โฮมสเตย์นั้นเป็นเพียงอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว หรือชุมชนนั้น ๆ ซึ่งการมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท เป็นจุดขายที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ การจัดกิจกรรมที่สัมผัสวัฒนธรรมชนบท จึงเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และเป็นทางเลือกในตลาดท้องถิ่น (กลุ่มงานส่งเสริมการท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดขอนแก่น, 2557)

ชุมชนชีทวน อำเภอลือโขงใน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นชุมชนท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ใกล้กับตัวเมืองอุบลราชธานีและเป็นชุมชนที่มีสถานที่ท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ได้แก่ ชวน้อยชีทวน สะพานกลางทุ่งนาที่มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจไปชมความสวยงามของท้องทุ่งอย่างสม่ำเสมอ วัดพระธาตุสวนตาล เป็นที่ตั้งของพระธาตุสวนตาลสร้างขึ้นในสมัยการสร้างพระธาตุพนม ภายในวัดมีเรือโบราณอายุ 300 ปี สัตตภัณฑ์ เชิงเทียนวัดอัมพวันนาราม อยู่ติดริมแม่น้ำชีมีเรือโบราณอายุ 150 ปี วัดทุ่งศรีวิไล เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่พุทธรวิเศษ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ และวัดศรีนวลแสงสว่างอารมณ์ เป็นที่ประดิษฐานธรรมมาสถิตหินบุษบกซึ่งมีแห่งเดียวในโลก เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ชุมชนชีทวนมีฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์และได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

จากข้อมูลของชุมชนชีทวน พบว่า ชุมชนชีทวนเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีการดำเนินการการท่องเที่ยวโดยการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ภายในชุมชน แต่ขาดการดำเนินการในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในรูปแบบของหมู่บ้านโฮมสเตย์ที่ได้มาตรฐาน ซึ่งการพัฒนาชุมชนชีทวนให้เป็นหมู่บ้านโฮมสเตย์มาตรฐานนั้นต้องได้รับการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของภาคที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งนับเป็นความท้าทายต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนในชุมชนเพื่อดำเนินการการท่องเที่ยวหมู่บ้านโฮมสเตย์ รวมทั้งสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนที่เกิดจากรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ชุมชนชีทวน อำเภอลือโขงใน จังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน
2. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนชีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประชาชนในชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนชีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ภาคละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 120 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและครอบคลุมตามประเด็นที่ต้องการศึกษา

3) วิธีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) คือ ประชาชนในชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลต้องอาศัยภายในชุมชนไม่น้อยกว่า 2 ปี ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนชีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้แก่ การศึกษาข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชีทวน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์เผยแพร่ เอกสารรายงาน เอกสารทางวิชาการ บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้แก่ ข้อมูลภาคสนาม โดยการใช้การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของภาคที่เกี่ยวข้อง ประเมินแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์ รวมทั้งแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนชีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาโครงการนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) สำหรับประชาชนในชุมชน ผู้นำแหล่งท่องเที่ยว ภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนชีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีการพัฒนาแนวคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและนำแนวคำถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเกี่ยวข้องของแนวคำถามกับเนื้อหา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนชีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี สรุปได้ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนชีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ภาคีที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก และอาหารประจำท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมให้คำแนะนำถึงการขยายบ้านพักโฮมสเตย์ให้ดีขึ้น การแก้ไขปัญหาเรื่องอาหารในการต้อนรับแขกให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในกิจกรรม ช่วยคิดช่วยทำในกิจกรรมโฮมสเตย์หรือการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการร่วมดำเนินการช่วยดูแลสถานที่ใกล้เคียง สอดส่อง และให้ความช่วยเหลือเมื่อมีผู้มาขอความช่วยเหลือ รวมทั้งการเป็นเจ้าบ้านที่ดี การเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับโฮมสเตย์เสนอแนวคิดว่าจะต้องเป็นไปตามวิถีชาวบ้าน อาหารต้องเป็นอาหารพื้นบ้าน นอกจากนั้นยังมีส่วนร่วมในการนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนาชุมชน การบริจาคให้ภาครัฐให้ภาคเอกชนมีรายได้ภาษีเกิดกับรัฐจัดสรรให้กับชุมชน ประชาชนมีสวัสดิการที่ดีขึ้น ทั้งนี้ ในการดำเนินการท่องเที่ยวจะมีการเสนอแต่งตั้งกรรมการประเมินผลไว้ เมื่อได้ประเมินผลแล้วให้นำเสนอที่ประชุมใหญ่ ที่ประชุมพิจารณาสรุปผลอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวในปีต่อไป

2) การประเมินแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนชีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนมีความพร้อมในการดำเนินการการท่องเที่ยวโดยชุมชน สะพานแห่งศรัทธา (ช้วน้อย) สามารถไปชมต้นข้าวที่เป็นสีเขียวในเดือนตุลาคม และในเดือนพฤศจิกายนต้นข้าวจะออกรวงเป็นสีทอง ธรรมชาติสิ่งที่ตั้งอยู่ในวัดศรีนวลแสงสว่างอารมณ์ พระธาตุสวนตาล วัดทุ่งศรีวิไล สัตตภัณฑ์เชิงเทียน พระธรรมมาโลว เรือโบราณ โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยว คือ นั่งรถอีแต๊กชมวิถีชีวิตของชุมชนชีทวน ล่องแพ ตักบาตรช้วน้อย ฟ้อนกลองตุ้ม งานเทศน์ปฐมนิเทศ และบุญบั้งไฟ นอกจากนี้ในระหว่างที่พักโฮมสเตย์มีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวสามารถทำได้ คือ การทำขนมหมากเบ็ง ตักบาตรหน้าบ้าน การทำข้าวโป่ง การทำข้าวตอกลิ้ม การทอผ้า ย้อมผ้า บายศรีสู่ขวัญ และถั่วลิสงคั่วทราย สำหรับสินค้าที่ระลึกจากชุมชนชีทวน คือ ผ้าลายปลาอืด ผ้าถุงชนิดต่าง ๆ ผ้าขาวม้า สะโหล่งไหม ปลาสาม โดยภาคีที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการการท่องเที่ยวในชุมชน และเห็นความสำคัญของทรัพยากรรวมทั้งกิจกรรมของคนในชุมชน สอดคล้องกับ พิมพะระวี โรจน์รุ่งสัจ (2553) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ไว้ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดกระบวนการ ทิศทาง และรูปแบบการท่องเที่ยวของตนเอง ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยวนั้น ๆ และมีส่วนได้ส่วนเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยว

ชุมชนชีทวนมีโฮมสเตย์ในชุมชนจำนวน 4 หลัง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ 30 คน ดำเนินการมาประมาณ 2 ปี โดยมีอัตราค่าบริการคืนละ 100 บาท ต่อคน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความชอบในวิถีชนบท ข้อจำกัดในการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์ของชุมชนชีทวน คือ คนในชุมชนยังไม่ให้ความสำคัญเรื่องของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนที่สนใจทำโฮมสเตย์ยังขาดความรู้ และทักษะ

ทางด้านการต้อนรับ กิจกรรมของกลุ่มโฮมสเตย์ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ อีกทั้งยังขาดผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรื่องโฮมสเตย์

สำหรับแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์ คือ ต้องมีการพัฒนาผู้นำ ชักชวนภาคีที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม พัฒนาความรู้ด้านการท่องเที่ยว พัฒนาด้านการตลาด และพัฒนาการติดตามประเมินผล ซึ่งจากการประเมิน แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนชีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ชุมชนชีทวนสามารถพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านโฮมสเตย์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ หากได้รับการสนับสนุนจากทางราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยสม่ำเสมอ เพราะชุมชนมีผู้นำในการทำโฮมสเตย์ มีตัวอย่างนำร่องและมีประสบการณ์ที่สามารถเผยแพร่ความรู้และต่อยอดได้ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงจะพัฒนาโฮมสเตย์อย่างมีประสิทธิภาพ และมีบางส่วนให้ความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่า ชุมชนสามารถพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านโฮมสเตย์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ หากชุมชนความสามัคคี มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้สะอาด ระเบียบร้อย จัดกิจกรรมที่หลากหลายมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าเรียนรู้ศึกษาซึ่งจะต้องมีการวางแผนและงบประมาณ รวมทั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการทำโฮมสเตย์จะก่อให้เกิดความเข้มแข็ง ยั่งยืนและจะต้องพัฒนาคนในชุมชนปลูกฝังจิตสำนึกให้คนรักชุมชนของตนให้มีจิตอาสาเสียสละและช่วยกันทำงานด้วยความสามัคคี

3) แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนชีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี มีทั้งหมด 5 ประการ คือ 1) การพัฒนาผู้นำโดยทำการพัฒนาผู้นำให้มีศักยภาพเพื่อให้ผู้นำไปถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโฮมสเตย์รวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว 2) การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม โดยการชักชวนประชาชนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมและเป็นสมาชิกใหม่ในการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์รวมทั้งชักชวนให้นำบ้านมาพัฒนาเป็นโฮมสเตย์ 3) การพัฒนาความรู้ สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการทำโฮมสเตย์ให้กับชุมชน 4) การพัฒนาด้านการตลาด ทำการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์และผ่านหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และ 5) การพัฒนาการติดตามประเมินผล เพื่อให้ชุมชนได้ทราบถึงปัญหาของตนเองและนำผลที่ได้รับมาปรับปรุง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนชีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นสำคัญมาอภิปราย ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนชีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี

ภาคีที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์ เช่น ด้านการเป็นเจ้าบ้านที่ดี คือ การเตรียมความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ความยิ้มแย้มแจ่มใส ความกระตือรือร้นในการให้บริการนักท่องเที่ยว และความรู้ในประวัติศาสตร์รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวของ

ชุมชนตนเอง การบริการด้านอาหาร การทำกิจกรรมการท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัย และให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและปฏิบัติตามแผนในการดำเนินการหมู่บ้านโฮมสเตย์ให้เป็นไปตามทิศทางที่ชุมชนต้องการและนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาชุมชน สอดคล้องกับ เทิดชาย ช่วยบำรุง (2554) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการท่องเที่ยวที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาได้ จะต้องครบองค์ประกอบ 5 ประการ คือ 1) ร่วมกันวางแผน 2) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน 3) ร่วมกันใช้ 4) ร่วมติดตามประเมินผล และ 5) ร่วมบำรุงรักษา

สำหรับความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดประชารัฐ ภาคิที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นว่าเป็น การร่วมมือของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ ในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศชาติ สอดคล้องกับ สุนทร คุณชัยมั่ง (2559) ได้กล่าวไว้ว่า ประชารัฐ คือ กระบวนการพัฒนาของการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่สามารถนำไป ปรับใช้กับการทำงานในทุกระดับ อีกทั้งชุมชนยังเห็นว่าเป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะช่วยประชาชนของทุกภาคส่วนให้มีรายได้โดยพึ่งพาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้ขอให้รัฐบาลร่วมกับเอกชนและชุมชนในการขับเคลื่อนนโยบาย สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนรู้จักบริหารจัดการในชุมชนรู้จักบริหารจัดการในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ใช้สิ่งที่มีในชุมชนให้เป็นจุดสร้างรายได้ให้กับชุมชน พร้อมทั้งนำความคิดเห็นของประชาชนที่ผ่านการประชาคมไปสร้างแนวทางในการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี (2559) ได้สรุปว่า ยุทธศาสตร์ประชารัฐสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานรากที่นายกรัฐมนตรีประกาศเป็นยุทธศาสตร์ของรัฐบาลนั้น อาศัยแนวคิดหลักผนวกกัน โดยการพัฒนาความเข้มแข็งของรากฐานประเทศ ถ้าหากฐานของประเทศแข็งแรงจะรองรับประเทศทั้งหมดได้อย่างมั่นคง

2) การประเมินแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนสู่สังคมแห่งความสุขชุมชนสีขาว อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี

ชุมชนสีขาวสามารถพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านโฮมสเตย์เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ จากการได้รับการสนับสนุนจากภาคีที่เกี่ยวข้องในด้านความรู้ การบริการ การต้อนรับ การประชาสัมพันธ์ การตลาด เพื่อให้ผู้ที่ทำโฮมสเตย์ในชุมชนได้มีพื้นที่เลี้ยงในการพัฒนาโฮมสเตย์ของตนเองเพื่อเข้าสู่มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย รวมทั้งความสามัคคีของคนในชุมชนสีขาว ทำให้สามารถพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วราพร พูลเกษ และคณะ (2558) พบว่า ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์มีความต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับการต้อนรับนักท่องเที่ยว การแนะนำเกี่ยวกับที่พักโฮมสเตย์ แหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านโฮมสเตย์ วัฒนธรรมประเพณี และอาหารท้องถิ่นตามลำดับ

ภาพที่ 1 โฮมสเตย์บ้านซีทวน

3) แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนชุมชนซีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี มีทั้งหมด 5 ประการคือ

3.1) การพัฒนาผู้นำ โดยทำการค้นหาผู้นำที่มีศักยภาพในการดำเนินการการท่องเที่ยวในรูปแบบของโฮมสเตย์ เพื่อให้ผู้นำไปถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโฮมสเตย์ ประชากร รวมทั้งทำความเข้าใจกับคนในชุมชนถึงผลกระทบด้านบวก ด้านลบของการท่องเที่ยว และสามารถชักนำให้คนในชุมชนเข้ามาร่วมดำเนินการการท่องเที่ยวได้สอดคล้องกับ

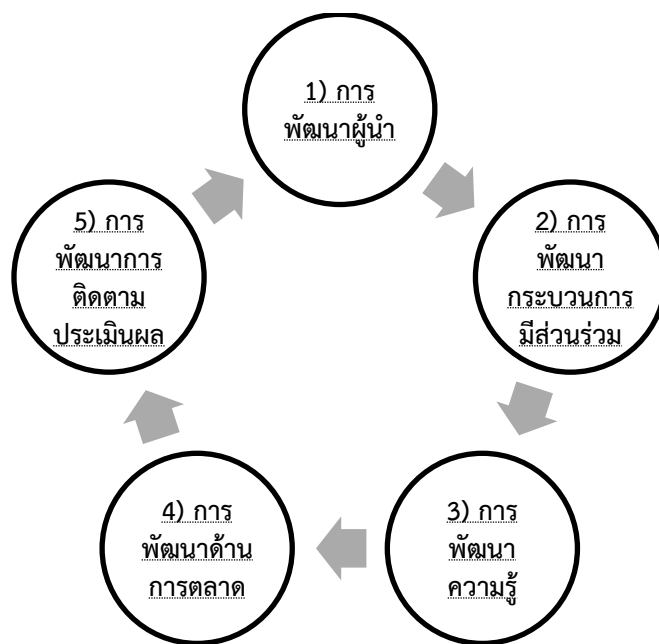
3.2) การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการพัฒนาโดยให้ภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และภาคประชาสังคม เข้าร่วมการประชุมของชุมชนในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์ โดยการชักชวนประชาชนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมและเป็นสมาชิกใหม่ในการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์ รวมทั้งชักชวนให้ชาวบ้านมาพัฒนาเป็นโฮมสเตย์ และร่วมกันพิจารณากิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนในระหว่างที่นักท่องเที่ยวมาพักที่โฮมสเตย์โดยการจัดทำเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวของชุมชนและปฏิทินการท่องเที่ยวของชุมชนให้ชัดเจน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและนำไปสู่สังคมแห่งความสุข สอดคล้องกับ ภาวณิ หาญณรงค์ (2556) ได้พบว่า จุดเด่นของโฮมสเตย์ คือ ชุมชนต้องสร้างความเป็นมิตร สร้างความคุ้นเคยและเป็นกันเองกับนักท่องเที่ยวโดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน สามารถคงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่ชัดเจน

3.3) การพัฒนาความรู้ โดยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโฮมสเตย์ โดยให้ภาครัฐและสถาบันการศึกษาเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการทำโฮมสเตย์ให้ได้รับรองมาตรฐานโดยใช้กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ

3.4) การพัฒนาด้านการตลาด โดยทำการส่งเสริมประชาสัมพันธ์หมู่บ้านโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และการประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งทำการอบรมเชิงปฏิบัติการในการยกระดับสินค้าและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ กาญจนา สุคันธสิริกุล (2558) พบว่า การพัฒนาศักยภาพการตลาดบริการของโฮมสเตย์ที่ได้รับรองมาตรฐานต้องมีศักยภาพการตลาดบริการครอบคลุมทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์

และบริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและการกระจายสินค้า ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านกระบวนการและด้านลักษณะทางกายภาพ แต่อย่างไรก็ตามชุมชนซีทวนมีอุปสรรคในด้านนักท่องเที่ยวที่ยังมีจำนวนน้อยที่มาพักยังโฮมสเตย์ของชุมชน และผู้นายังไม่สามารถชักนำให้คนในชุมชนเข้ามาร่วมดำเนินการการท่องเที่ยวได้

3.5) การพัฒนาการติดตามประเมินผล โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการจัดหมู่บ้านโฮมสเตย์ ผลกระทบจากการดำเนินการ รวมทั้งการนำผลที่ได้รับมาปรับปรุงในการดำเนินการการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยใช้กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ

ภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโฮมสเตย์บนฐานแนวคิดประชารัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ภาครัฐส่งเสริมให้โฮมสเตย์ที่มีการดำเนินการอยู่ในชุมชนซีทวน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับการรับรองและขึ้นทะเบียนเป็นโฮมสเตย์ที่ได้รับมาตรฐานอย่างถูกต้อง เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาใช้บริการ
2. สถาบันการศึกษาต้องให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย รวมทั้งให้การสนับสนุนความรู้ด้านการต้อนรับและทักษะในการบริหารจัดการโฮมสเตย์
3. ภาคเอกชนต้องร่วมกันสนับสนุนในการนำนักท่องเที่ยวเข้ามาพักโฮมสเตย์ของชุมชนซีทวนโดยเพิ่มเข้าไปในโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนและเกิดการสร้างงานสร้างอาชีพรวมทั้งมีการกระจายรายได้เข้าไปสู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *ทำเนียบโฮมสเตย์ไทยที่ได้รับรองมาตรฐานประจำปี 2558*. กรุงเทพฯ: ลีออคอินดีไซน์เวิร์ค.
- กรมประชาสัมพันธ์. (2559). *จดหมายข่าวเพื่อประชาชน*. ปีที่ 2 ฉบับที่ 26 วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2559.
- กลุ่มงานส่งเสริมการท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดขอนแก่น. (2557). *เอกสารประกอบการจัดการความรู้ด้านการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์*. ขอนแก่น: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดขอนแก่น.
- กาญจนา สุคันธสิริกุล. (2558). *การพัฒนาศักยภาพการตลาดบริการของโฮมสเตย์ที่ได้รับรองมาตรฐานในจังหวัดนครราชสีมา*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2554). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- ประเวศ วะสี. (2559). *การท่องเที่ยวโดยชุมชนจุดคานงัดการพัฒนาทุกด้าน*. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
- พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์. (2553). *การท่องเที่ยวชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ภาวิณี หาญณรงค์. (2556). *การศึกษาคุณภาพโฮมสเตย์กระซังแพเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษาโฮมสเตย์กระซังแพ ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วรารพ พูลเกษ. และคณะ. (2558). *การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.
- สุนทร คุณชัยมั่ง. (2559). *คำ / ความหมายและการอธิบายว่าด้วยประชารัฐ*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมาธิการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

References

- Choibamrung, T. (2011). *Roles of Local Government Organizations regarding Sustainable Tourism Development on the Basis of Sufficiency Economy*. (2nded). Bangkok: Cabinet and Royal Gazette Publishing Office.
- Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports. (2015). *Directory of Standard Homestays in Thailand of 2015*. Bangkok: Lock-in Design Work.
- Hannarong, P. (2013). *The Study of Quality of Krachang Pae Homestay: the Case Study of Krachang Pae Homestay, Pae Subdistrict, Mueng District, Rayong Province*. Bangkok: Dhurakij Bundit University.

- Kunchaimang, S. (2016). *Words / Meanings and Explanations related to Civil State. Documents presented to the Committee on Political Affairs, the Committee on Political Affairs*. Bangkok: National Legislative Assembly.
- Rojrungsat, P. (2010). *Community-based Tourism*. Bangkok: Odean Store.
- Sukhanthasirikun, K. (2015). *The Development of the Market Potential of Homestay Services that have been Standardized in Nakhon Ratchasima*. Nakhon Ratchasima: Suranari University of Technology.
- The Government Public Relations Department. (2016). *News Letters for the Public*. 2(26), 15 May 2016.
- Tourism Promotion Division, Khon Kaen Tourism and Sports Office. (2014). *Documents for Homestay Management Knowledge*. Khon Kaen: Khon Kaen Tourism and Sports Office.
- Wasi, P. (2016). *Multi-dimensional Development of Community-based Tourism. Designated Areas for Sustainable Tourism Administration*.